

Yttrande angående behov av kompletteringar av ansökan, Vindkraftpark Tigerberget, Hudiksvalls kommun

Lännsstyrelsen har av miljöprövningsdelegationen getts möjlighet att lämna synpunkter med anledning av ansökan om tillstånd samt tillhörande miljökonsekvensbeskrivning i nedan angivna ärende:

Ärende: 15954-2023

Angående: Behov av kompletteringar

Sökande: Holmen Energi AB (bolaget)

Översända handlingar: Ansökan, miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och tillhörande bilagor.

Yttrande avseende kompletteringsbehov

Lännsstyrelsen tycker att materialet i huvudsak är bra och tydligt uppställt. Lännsstyrelsen har dock en del frågeställningar och tycker att materialet behöver kompletteras eller förtydligas i en del punkter.

Ansökan

Igångsättningstid

Lännsstyrelsen anser att begreppet igångsättningstid behöver definieras.

Motivering

Lännsstyrelsens erfarenhet är att definitionen av begreppet igångsättningstid har förändrats över tid. Från att ha varit likställt med att ta tillståndet i anspråk, eller sätta spaden i jorden, till att oftare koppla till idrifttagning av vindkraftparken, med krav på att de delar som ej igångsatts förfaller. Tiden mellan att projektering inleds, byggnation påbörjas och vindkraftverk tas i drift är förhållandevis lång. Lännsstyrelsen anser därför att det är viktigt att begreppet är tydligt, redan i samband med tillståndsprövningen.

Tillståndets giltighetstid

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver utveckla motiveringen till sökt tillståndstid.

Motivering

Bolagets motivering i ansökan är i huvudsak att teknikutveckling medför ökad livslängd för vindkraftverken och att tillståndstiden därför bör sättas till minst 45 år. Länsstyrelsen önskar en generell bättre motivering där det framgår mer konkret vilka antagande och vilken utveckling bolaget baserar bedömningen på.

Tillståndstiden kan med fördel även kopplas ihop med och sättas i relation till igångsättningstiden.

Ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen anser att:

- vad som ligger till grund för kostnaderna i den ekonomiska säkerheten behöver utvecklas.
- bolaget behöver justera beräkningarna och inkludera upptagning och hantering av elkabel och andra anläggningar som eventuella transformatorer eller liknande.
- Bolaget även behöver förtydliga vilka övriga etableringsytor eller andra följdverksamheter som ingår i beräkningarna. I de fall etableringsytor eller följdverksamhet inte ingår bör det tydligt motiveras.

Motivering

Bolaget har delat upp kostnaderna i fyra olika delar. Länsstyrelsen tycker dock att det är otydligt vilka moment som ingår inom de olika delarna samt hur kostnaderna inom respektive del är fördelade. Bolaget behöver därför utveckla och förtydliga Tabell 1 i Bilaga E.

I beräkningen av den ekonomiska säkerheten har bolaget utgått från att markförlagda elkablar lämnas i mark. Länsstyrelsen anser att man i dagsläget inte kan utgå från att det vid tiden för återställandet är den bäst lämpade metoden. Länsstyrelsen anser därför att bolaget ska redovisa underlag och kostnader för upptagning och hantering av markförlagd elkabel.

I underlaget till beräkningarna för den ekonomiska säkerheten framför bolaget att ytor återställs såvida de inte är av värde för skogsbruket. Det framgår sedan inte om, eller hur, man tagit hänsyn

till dessa ytor i beräkningarna. Länsstyrelsen anser att grundförutsättningarna bör vara att alla ytor ska inrymmas i den ekonomiska säkerheten. Eventuella avsteg, i de fall markägare vill ha ytorna kvar, får ses som en positiv bonus för bolaget. Länsstyrelsen anser därför att beräkningarna behöver kompletteras.

Vidare kan länsstyrelsen konstatera att det finns delar som omfattas av ansökta följdverksamheter som inte nämns i beräkningarna. Det gäller till exempel transformatorer, olika byggnader som servicebyggnader, kopplingsstationer, datacenter med mera. Dessa följdverksamheter ingår i den ansökta verksamheten och bör därför belysas. Om de inte ska ingå i beräkningarna för den ekonomiska säkerheten bör det beskrivas och motiveras.

Strandskydd (även i MKB)

Länsstyrelsen anser att beskrivningen av verksamhetens påverkan på strandskyddet, samt bolagets bedömning och motivering av varför påverkan är acceptabel, behöver förtydligas och utvecklas.

Motivering

Som bolaget själva framför prövas strandskyddet inom ramarna för denna tillståndsprövning. Det är därför av stor vikt att det av handlingarna tydligt framgår hur strandskyddet kan komma att påverkas av den planerade verksamheten. Det är också viktigt att bolaget tydligt motiverar varför dispens ska medges. Länsstyrelsen anser att underlaget i dessa delar är bristfälligt. Av vad länsstyrelsen kan se finns en beskrivning av vad som kan komma att uppföras, men inte en beskrivning eller ett resonemang om hur det kan påverka strandskyddet, eller hur stora delar av strandskyddade områden som kan komma att påverkas.

Länsstyrelsen anser att en utgångspunkt bör vara att strandskyddet gäller som generellt hänsynsområde och att eventuella intrång ska beskrivas och bedömas.

Ljud (även i MKB)

Länsstyrelsen anser att:

- ansökan bör kompletteras med ett villkor för lågfrekvent ljud.
- begreppet "ljudkänsliga punkter" bör definieras och förtydligas i ansökan och MKB.
- beskrivningen av de kumulativa effekterna avseende ljud behöver utvecklas och förtydligas.

Motivering

Det är länsstyrelsen erfarenhet att klagomålen kopplade till upplevda störningar från lågfrekvent ljud från vindkraftparker ökar. För att det ska vara tydligt för såväl verksamhetsutövare som klagande och för tillsynsmyndighet anser länsstyrelsen därför att det är lämpligt att reglera även lågfrekvent ljud i villkor. Om bolaget anser att ett sådant villkor ej behövs eller är olämpligt för den sökta verksamheten bör det motiveras.

Bolaget använder begreppet ljudkänsliga punkter. För att det ska vara tydligt vad som ingår bör begreppet definieras. Länsstyrelsen anser även att det är lämpligt att inkludera områden som är av större intresse för friluftslivet i begreppet.

Skånbrännans naturreservat och utvidgning av Hagåsens naturreservat berörs enligt ljudberäkning av bullernivå över 35 dBA. Bolaget har i ljudkapitlet i MKB ej nämnt dessa. Det får förstås att bolaget gjort bedömningen att de ej är av värde för friluftslivet. Som nämns ytterligare nedan under generella synpunkter på MKB anser länsstyrelsen att det vore lämpligt med en tydlig koppling mellan bolagets bedömning och områdenas värde och syfte.

Av MKB framgår att det bedöms att den sökta verksamheten inte ger upphov till kumulativa effekter som medför att riktvärden för buller överskrids. Det framgår dock inte tydligt utifrån vilken data eller andra antaganden denna bedömning gjorts. Länsstyrelsen anser att det kan vara lämpligt att komplettera underlaget med en större karta med buller från närliggande vindkraftparken Gubbaberget inkluderat.

Av underlaget framgår det inte om bolaget gjort en bedömning av kumulativa effekter av lågfrekvent ljud. Det är länsstyrelsen uppfattning att lågfrekvent ljud kan upplevas störande på relativt långa avstånd. En bedömning av de kumulativa bör därför göras.

Villkor

Länsstyrelsen anser att nedanstående villkor behöver kompletteras eller förtydligas. Länsstyrelsen har även förslag på kompletterande villkor som bolaget bör få möjlighet att bemöta innan kungörelse.

Villkor 3

Av bolagets förslag till villkor framgår som det får förstås att väganslutningar från allmän väg till respektive vindkraftverk ska utföras inom projektområdet i bilaga A1. I andra delar av ansökan

och MKB framförs att det inom projektområdet inte finns några allmänna vägar.

Om länsstyrelsen tolkat underlaget korrekt kan det innebära svårigheter att efterleva det föreslagna villkoret. Länsstyrelsen anser därför att bolaget behöver antingen justera den föreslagna villkorskrivningen, alternativt tydliggöra hur anslutningen till allmän väg kan göras inom projektområdet från vart och ett av vindkraftverken.

Villkor 10

Som nämnt ovan anser länsstyrelsen att tillståndet bör kompletteras med villkor avseende lågfrekvent ljud.

Villkor 16

Länsstyrelsen anser att bolaget tydligare behöver motivera den geografiska avgränsningen i villkorsförslaget, se även Artskydd, fladdermöss.

Kompletterande villkor.

Länsstyrelsen anser att det bör finnas ett villkor som reglerar att bolaget ska anmäla till tillsynsmyndigheten när verksamheten tas i drift.

I sammanhanget bör det även definieras vad som avses med tas i drift.

Kompletterande villkor.

I bilaga D har bolaget åtagit sig att utföra skyddsåtgärder (nr 21-24) kopplade till fågel och anläggningsarbete. Länsstyrelsen anser att dessa åtgärder är av så stor vikt att de kan påverka verksamhetens tillåtlighet. Länsstyrelsen anser därför att dessa skyddsåtgärder istället bör var föreskrivna som villkor.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen saknar generellt tydliga kopplingar mellan skyddade områdets utpekade värde och syfte och bolagets bedömningar av påverkan på områdena. Samma sak med föreslagna skyddsåtgärder och hur dessa säkerställer att påverkan blir acceptabel. Det gäller såväl strandskydd som natur- och friluftsvärden.

Detta skulle med fördel kunna redovisas i form av en förteckning över samtliga skyddade områden med notering av deras värde och motiv till varför de inte påverkas eller hur påverkan minimeras.

Som exempel anser länsstyrelsen att bolaget behöver utveckla sitt resonemang gällande verksamhetens påverkan på friluftslivet. Bolaget framhåller själva att naturreservat användas för rekreation och friluftsliv och att vindkraftverk kan synas från områden som är intressanta för friluftslivet. Länsstyrelsen saknar dock ett utförligare resonemang och en bedömning av påverkan. Bolaget behöver därför förtydliga beskrivningen och göra en bedömning på påverkan på friluftslivet även i naturreservat. En bedömning ska göras utifrån alla de närliggande naturreservat som finns i området. Utgå från respektive områdes syften, värden och betydelse för friluftslivet.

Det saknas även bedömning av påverkan på områden av riksintresse för naturvård. Det gäller framför allt de närmaste områdena Hagåsen, Hassela finnmark samt Stensjön och Lomtjärn. Underlaget behöver därför kompletteras med en mer specifik bedömning för närliggande områden av riksintresse för naturvård, se generella synpunkter.

Länsstyrelsen anser även att underlaget behöver förtydligas med utförligare motivering till varför bolaget anser att Natura 2000-områden inte påverkas. Bedömningen ska utgå från respektive områdes syfte och värdebeskrivning i bedömningen ska även kumulativa effekter beaktas.

Utöver ovanstående generella synpunkter kopplat till skyddade områden har länsstyrelsen följande synpunkter.

Kumulativa effekter, naturvärden

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver utveckla och förtydliga de kumulativa effekterna avseende påverkan på artskyddet och Natura 2000-områden.

Motivering

I MKB saknas en bedömning av kumulativa effekter av fåglar, djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kapitlet MB och biologisk mångfald i övrigt. Ytterst behöver de förbud som kan aktualiseras med hänvisning till artskyddsförordningen (4, 4a, 6-9§§) därför beskrivas även utifrån vilken kumulativ påverkan som kan uppstå med andra verksamheter. Detta saknas i MKB och den artskyddsutredning som har tagits fram för projektet. Kumulativa effekter med risk för påverkan på framförallt fåglar som skyddas i närliggande Natura 2000-områden behöver för aktuellt projekt även beskrivas och beaktas utifrån bestämmelserna i 7 kap. 28 a § MB.

Naturreservat

Länsstyrelsen anser att:

- underlaget behöver kompletteras med en förnyad redogörelse för hur den planerade verksamheten påverkar Hagåsens naturreservatet inom den planerade utvidgningen av reservatet.
- underlaget behöver kompletteras med information om uredningsområde Vakåsen och utvidgningen av naturreservat Stensjön.
- underlaget behöver kompletteras med en bedömning av om etableringen av vindkraft kan påverka möjligheten att genomföra naturvårdsbränningar i överlappande och angränsande naturreservat.

Motivering

Hagåsens naturreservat ska utvidgas. Enligt MKB kommer det område som är under utredning för utvidgning av naturreservatet att undvikas helt. Länsstyrelsen gör dock bedömningen att de i MKB presenterade gränserna för utvidgningen inte överensstämmer med de länsstyrelsens underlag. Det finns därför en risk för att projektområdet kan komma att överlappa reservatsområdet. Länsstyrelsen anser att det behöver förtydligas om så är fallet och vilka konsekvenser detta kan få för såväl naturmiljön samt vindkraftsetableringen samt behov av skyddsåtgärder.

Länsstyrelsen Gävleborg har en regional strategi för naturvårdsbränning i skyddade områden, Rapport 2009:5. Bränningslandskapet sammanfaller i stort med den utpekade värdetrakten Norra Hälsinglands gammelskogar där bland annat Hagåsens och Stensjöns naturreservat med utvidgning är lokaliserade. Det finns ett intresse från länsstyrelsen att genomföra kontinuerligt naturvårdsbränningar i naturreservat inklusive de planerade utvidgningarna. Dessa bränningar ska fortsatt kunna genomföras även vid ny etablering av vindkraft i området. Länsstyrelsen anser därför att underlaget behöver kompletteras med information om hur den sökta verksamheten påverkar möjligheten att bedriva naturvårdsbränningar.

Naturmiljö

Länsstyrelsen anser att påverkan på områden av naturvärdesklass 3 bör förtydligas. Det bör framgå var ny etablering av väg eller annan infrastruktur inom naturvärdesobjekt är aktuella. Alternativt hur stora områden eller sträckor som kan beröras.

Motivering

Det bör förtydligas i vilken omfattning naturvärdesobjekt kan komma att påverkas. I dagsläget framgår bara att de i viss mån kan komma att ske, men det är inte närmare beskrivet var eller vilken total påverkan på naturvärdesobjekt som kan förväntas. Av MKB framgår att förstärkning av befintlig väg kan i enstaka fall ske inom naturvärdesobjekt av klass 2 och 3. Anläggning av ny väg kan i undantagsfall komma att ske inom naturvärdesobjekt av klass 3. Vidare anges att naturvärdesobjekt av klass 3 som ligger inom lanskapsobjektet helt undantas från följdverksamheter. Men att förstärkning och breddning av befintlig väg kan komma att utföras inom dessa objekt. Det innebär att mark kommer att tas i anspråk och kan medföra att naturvärden försvinner.

På fem platser inom projektområdet korsas vattendrag med naturvärdesklass 3 av befintliga vägar. Påverkan vid förstärkning och breddning vid dessa vägkorsningar kommer att minimeras. Det bör förtydligas vilka vattendrag som korsas.

Grön infrastruktur

Verksamhetens påverkan på grön infrastruktur behöver tydligare beskrivas och bedömas.

Motivering

Hela området ligger inom värdestrakt skog Norra Hälsinglands gammelskogar (grön infrastruktur) vilket också beskrivs i MKB. Det framgår alltså att påverkan är oundviklig, men saknas beskrivning och bedömning av hur effekter kommer ta sig uttryck och vad det innebär för den utpekade värdestrakten för skog med avseende på grön infrastruktur. Bolaget bör därför utveckla beskrivningen kring detta och även tydliggöra motivet till att påverkan anses acceptabel.

Artskydd, fladdermöss och driftreglering

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver motivera och redogöra för varför driftreglering endast bedöms vara nödvändig inom två km från yngelkolonin.

Motivering

Bolaget föreslår ett villkor avseende driftreglering till skydd för fladdermöss. Förslaget är att villkoret gäller vindkraftverk inom utpekade hänsynsområde för fladdermöss i bilaga A3. Hänsynsområdet i bilaga A3 är framtaget utifrån resultaten i fladdermössinventeringen

och omfattar ett område inom två kilometer från en identifierad yngelkoloni.

Fladdermössen rör sig enligt inventeringen över stora delar av projektområdet och det nämns i inventeringen att trots att naturmiljön generellt inte är optimal för fladdermöss så är området en betydelsefull livsmiljö. Länsstyrelsen bedömer därför att kontrollprogram tillsammans med driftreglering kan anses motiverat även i resten av projektområdet. Länsstyrelsen anser därför att bolaget tydligare måste villkorsförslagets geografiska avgränsning.

Artskydd, fladdermöss och ljuspåverkan

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver:

- kvalitetssäkra att skillnaden mellan artskyddsutredningen och fladdermusinventeringen inte påverkar slutsatserna i artskyddsinventering eller medför behov av skyddsåtgärder.
- utveckla redogörelsen kring risker för påverkan på ljuskänsliga fladdermöss. I samband med detta behöver bolaget även kommentera fladdermusinventeringens förslag till skyddsåtgärder kopplat till ljus och varför bolaget ansett att det inte är nödvändigt att iaktta dessa. Bolaget bör även redovisa om och hur skyddsåtgärder för ljuspåverkan skulle kunna iakttas och vad det skulle innebära tekniskt och ekonomiskt.
- förtydliga varför samtliga autoboxar inte inventerades lika många gånger och beskriv om det kan påverka slutsatserna kring artskyddet.
- närmare beskriva de kompletterande spaningarna och undersökningar av lämpliga boplatser.

Motivering

I artskyddsutredningen så står det att fladdermusarten brunlångöra inte registrerades i projektområdet under fladdermusinventeringen. I fladdermusinventeringen finns dock förekomst av brunlångöra registrerad. Det står även "eftersom brunlångöra är ljudsvag och därför svår att spela in med autoboxar innebär detta att brunlångöra troligtvis finns i projektområdet". I MKB nämns brunlångöra, men däremot nämns inget om artens undvikande av ljus. Även artgruppen *Myotis* är känsliga för starka ljuskällor. I Bilaga C16 står det att "därför bör belysningen inom vindparkens infrastruktur avskämmas eller dämpas så långt det är möjligt. Den maximala rekommenderade belysningsstyrkan för platser där ljuskänsliga fladdermöss uppehåller sig är 2 lux (ibid)".

Av inventeringsrapporten framgår att fladdermöss inventerades med autoboxar placerade på olika platser i projektområdet. Positionerna inventerades 1–3 gånger. Det saknas dock information kring varför inte alla boxar inventerades vid samtliga tillfällen. Det bör också förtydligas om detta kan ha påverkat slutsatserna kring inventeringsresultaten.

Av MKB framgår att inspelningarna kompletteras med spaningar nattetid och undersökning av lämpliga boplatser. Länsstyrelsen kan dock inte hitta något närmare underlag kring detta i inventeringsmaterialet och önskar därför att bolaget närmare beskriver dessa insatser.

I MKB står det att fladdermöss omfattas av fridlysning enligt 4 § artskyddsförordningen. Länsstyrelsen vill förtydliga att fladdermöss är fridlysta enligt 4a§ artskyddsförordningen.

Artskydd, fåglar

Örnar

Projektets örnutredningar behöver förtydligas med uppgifter om hur verksamhetsutövaren säkerställer att nödvändiga skyddsavstånd tas till förekommande boplatser för örnar.

Motivering

Projektets påverkan på förekomst av kungs- och havsörn i området har inte inkluderat några riktade boplatzinventeringar sommartid trots att inventeringar kontinuerligt har utförts sedan 2021 och att ett nytt revir för kungsörn påträffades i projektets närhet under 2022. Projektområdet har förändrats till och med säsongen 2023. Bedömningar av projektet har baserats främst på två säsongers spelflyktsinventeringar.

Första inventeringen med sommarobservationer från 2021 gjordes för ett tidigare projektområde Bodsjöåsen, strax öster om det som är aktuellt för projekt Tigerberget som därefter inventerades år 2022 och 2023. Observationer av örnar sommartid under lom och rovfågelinventeringen har sammanställts i rapporter från inventeringar utförda i olika områden 2021 och 2022 (jämför kartorna i bilaga C15a mot b). Ingen sommarinventering eller motsvarande observationer har utförts i det aktuella inventeringsområdet 2023 eftersom det har gjorts ytterligare ändringar i projektområdet.

Det kan trots detta konstateras att observationerna från samtliga inventeringar till stor del har kunnat ledas till tidigare kända örnrevir i projektområdets närhet. Under det första inventeringsåret observerades både kungsörn och havsörn med rekommendation om fortsatta inventeringsinsatser under 2022. Under inventeringen påträffades ett nytt revir med ett kärnområde som bedömts ligga som närmast ca 4 km från projektområdet, enligt resultaten från inventeringen för Tigerbergets projektområde 2022. Ingen boplats var känd för reviret vilket också lyftes i rekommendationerna om en uppföljning av resultaten från 2022 under 2023 samt att det nordöstra området skulle följas upp.

I inventeringsrapporten för både 2022 och 2023 beskrivs att Hagåsens sydostsluttning vore lämplig för kungsörnshäckning men att observationerna där bedöms vara fåglar från det tidigare kända reviret längre norrut. Inventeringsområdet för spelflyktinventering 2022 motsvarar det område som omger det minskade projektområdet 2023 och eftersom projektområdet minskats från det nya reviret går det att anta att det är anledningen till att ingen ingående uppföljning och boplatsinventering har utförts i de sydvästra delarna.

Observationer av havsörn från 2022 och 2023 tyder på att det förekommer ett revir strax utanför projektområdet. Det misstänkta havsörnsrevirets gränser har i förhållande till projektområdet inte gått att fastställa genom inventeringsinsatserna. Bedömningen av fynden i rapporten från 2023 skiljer sig även från misstänkt revir enligt kungsörnsörnsgruppen.

Länsstyrelsen ser därför sammantaget att det saknas en motivering i underlaget om varför ingen riktad boplatsinventering redovisats för projektet 2023. Länsstyrelsens bedömning är att en riktad boplatsinventering krävs för att tydliggöra och validera slutsatserna från spelflyktinventeringarna och sommarobservationerna. En boplatsinventering är också ett underlag för resonemang om det hade varit nödvändigt med ytterligare uppföljning.

Skogshöns

Länsstyrelsen anser att:

- det behövs ytterligare en säsongs fältinventering av skogshöns inom och i direkt anslutning till hela det aktuella projektområdet.
- att de hänsynskartor (bilaga A 2-3) som visar skyddsåtaganden mot aktuell layout behöver förtydligas och motiveras ytterligare med hänsyn till resultaten från skogshönsinventeringarna. Detta är av särskild vikt där projektområdets norra gräns och ett par verk ligger mot Hagåsens Natura 2000-område där både tjäder och orre förekommer och är utpekade arter i bevarandeplanen.
- att Naturvårdsverkets vägledning om hänsyn för tjäder vid etablering av vindkraft, tjäder och vindkraft Rapport 6976/2021 behöver beaktas i underlagen.

Motivering

En jämförelse mellan inventeringsområdena mellan 2022 och 2023 visar att det sammantaget endast finns underlag från en säsongs fältinventering av skogshöns i två delområden av aktuellt projekt. Vilken hänsyn och skyddsåtgärder som ska tas till spelplatserna vid en etablering av vindparken påverkas av antalet spelande tuppar.

Skillnaderna mellan enskilda år kan vara stort och länsstyrelsen anser därför att man inte kan dra tillräckligt säkra slutsatser efter endast en säsongs fältinventering.

I skyddszoner och hänsynsytor som redovisats i bilaga A2 och A3 till MKB saknas den tjäderspelplatsen (fler än 6 tuppar) i norra delen av projektområdet i underlagen från 2022. I underlaget finns det endast en turkos ring (hänsyn för tjäder), för den tjäderspelplats som visades i resultatet från 2023. Varför resultaten från 2022 med tjäderspelplats i Natura 2000-området enligt ovan inte visas i hänsynskartorna bör motiveras. Det kan även konstateras med utgångspunkt vid Stor-Valsjöns gräns mot projektområdet att hänsynsområdet för orrspel är kontrastlöst i förhållande till projektgränsen vilket gör att det är svårt att kontrollera avstånden i kartan i förhållande till resultaten ifrån inventeringsrapporterna. Länsstyrelsen anser att bolaget behöver säkerställa att resultaten av inventeringarna, de föreslagna skyddsåtgärderna samt hänsynsområdena stämmer överens.

Skogsstyrelsens vägledning om hänsyn vid skogsbruk lyfts som stöd i resonemanget om skyddszoner till kända förekomster av tjäder. Naturvårdsverkets senare rekommendationer om hänsyn till tjäder i

samband med vindkraft omnämns inte lika tydligt. Bolaget har inte redogjort i detalj för vilka spelplatser som kan anses vara i behov av utökad skyddszon upp till 1 km (bilaga D), varför länsstyrelsen anser att ett resonemang även utifrån den forskning och de rekommendationer som finns på området är lämpligt att använda i detaljprojekteringen.

Lommar och övriga rovfåglar

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver:

- Genomföra ytterligare en inventering av förekomsten av lom och övriga rovfåglar.
- Motivera avsteg från de förslag till skyddsåtgärder som anges för smålom i inventeringen.
- Utveckla resonemanget kring eventuellt behov av skyddsåtgärder kopplat till häckningssäsong för fågelarter som inte är så kallade riskarter för vindkraftverk.

Motivering

Inventeringar har utförts under två år, dock inom åtminstone delvis olika områden. Fågelinventering har därför i stort endast utförts under en säsong. Det innebär att det finns osäkerhet särskilt vad gäller flygvägar. Den generella rekommendationen anger att inventering bör genomföras under 2-3 säsonger för att även fånga upp mellanårsvariationer vilket är en viktig del av bedömningen. Alla arter/par häckar exempelvis inte varje år. Länsstyrelsen anser därför att ytterligare en inventering av projektområdet behövs. Länsstyrelsen rekommenderar att denna inventering sker i slutet av juli-början av augusti.

I inventeringarna föreslås att inga anläggningsarbeten ska utföras mellan 1 maj-15 augusti inom 500 meter från häckningssjöar/tjärnar för smålom. I artskyddsutredningen, MKB samt Bilaga D står istället 1 maj-5 augusti. Länsstyrelsen anser att bolaget behöver motivera varför man gör en annan bedömning än inventeringarna.

Flertalet av de fågelarter som noterats vid inventeringarna är arter som generellt inte anses vara i riskzonen kopplat till driften av vindkraftverk. Arterna påverkas däremot av etableringen och av avverkning i området. Lavskrika är en sådan art som finns inom projektområdet och kräver hänsyn vid störningar. Det kan inte heller uteslutas att ugglors häckning skulle påverkas, eftersom ingen inventering av nattaktiva fåglar genomförts. Resonemanget kring behovet av hänsyn under häckningssäsong (15 mars-31 juli),

alternativt utvecklad motivering kring varför hänsyn inte är nödvändig behöver utvecklas.

Övrigt om artskydd

Länsstyrelsen anser att bolaget behöver utveckla redogörelse kring äldre sälg och doftticka.

Motivering

Ansökan innehåller ett åtagande om att sälgar med identifierad förekomst av doftticka kommer att sparas såväl inom som utanför identifierade naturvärdesobjekt. Det saknas dock resonemang kring behovet och möjligheten att spara äldre sälg utan fynd av doftticka, vilket lyfts i artskyddsutredningen. Doftticka är minskade och gamla sälgar är därför viktiga lämpliga habitat att bevara. Länsstyrelsen anser därför att bolaget behöver resonera och eventuellt motivera avstegen från förslaget till skyddsåtgärd i artskyddsutredningen. Bolaget behöver också säkerställa att resultatet av artskyddsutredningen inte påverkas av att skyddsåtgärden ej vidtas.

Utformningsprinciper och åtaganden, bilaga D

Länsstyrelsen tycker att det är ett väldigt tydligt och bra upplägg att ha utformningsprinciper och åtaganden samlat i en bilaga.

Länsstyrelsen anser dock att följande bör förtydligas eller kompletteras:

- Om endast det som listas i Bilaga D ska anses vara åtaganden enligt villkor 1.
- Definiera vad som avses med verksamhetsplacering.
- Inkludera strandskydd.
- Förtydliga skyddsåtaganden angivna som ”i möjligaste mån”.

Motivering

Det finns beskrivningar och förslag till skyddsåtgärder även i andra delar av underlaget, såsom i MKB och bilagor. Det bör därför tydliggöras om det endast är Bilaga D som ska anses vara åtaganden enligt villkor 1 eller om även andra åtaganden kan gälla.

I tabellen används begreppet verksamhetsplacering. Begreppet används även i ansökan och innebär då centrumkoordinat för vindkraftverket. Om det är samma definition i tabellen innebär det att vindkraftverk i flera fall kan komma att svepa över de aktuella

hänsynsområdena. Det behöver förtydligas om hänsyn är taget till detta vid utformning av principerna.

Länsstyrelsen anser att strandskyddet ska hanteras som ett hänsynsområde. Strandskyddet samt utformningsprinciper och skyddsåtgärder bör därför inkluderas såväl i bilaga D som i bilaga A2.

I flera fall används begreppet ”undviks i möjligaste mån”. Länsstyrelsen anser att begreppet bör undvikas då det är otydligt och egentligen inte beskriver vilka åtgärder som kommer att vidtas. Begreppet ger heller ingen vägledning om vid vilka tillfällen åtaganden kommer att vidtas eller när åtgärder ej bedöms möjliga. Länsstyrelsen ser att det därför är svårt att värdera bolagets åtaganden. Bolaget bör därför fundera över om åtagandena kan förtydligas eller om man på annat sätt kan göra åtagandet mer förutsägbart. Om bolaget anser att förtydligande ej är görbart bör man tydligare motivera hur åtagandena ändå säkerställer en acceptabel miljöpåverkan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av miljötillsynshandläggare Ulrika Nilsson med miljötillsynshandläggare Simon Åkerman som föredragande. I den slutliga handläggningen har enheten för naturprovning och biologisk mångfald deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.